

недостовірної інформації, 11 респондентів попереджають своїх друзів та близьких про можливий фейк.

Результати дослідження підтвердили, що соціальні мережі стали невід’ємною частиною інформаційного простору українців під час повномасштабного вторгнення рф. Вибір джерел новин розділяється за віковим принципом: молодь надає перевагу особистим профілям військових/очевидців, тоді як старші респонденти орієнтуються на офіційні джерела. Основними перевагами учасники називають оперативність та легкий доступ до інформації. Вони дозволяють отримувати важливу інформацію в реальному часі, але разом із цим мають ризики дезінформації та фейкових новин. Ефективне використання соціальних мереж як новинного каналу потребує критичного підходу до оцінки та аналізу джерел.

Джерела:

1. Digital 2024 Global Overview Report / Meltwater, We Are Social. – 2024. URL: https://www.slideshare.net/slideshow/2024digital-global-overview-report-2024-meltwaterpdf/267675960?from_search=0
2. Digital 2024 Ukraine Report / We Are Social, Meltwater. – 2024. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2024-ukraine>
3. Як змінилося медіаспоживання в Україні у 2024? / Gradus Research. - 2024. URL: <https://gradus.app/uk/open-reports/changes-media-consumption-ukraine-2024/>

ЗІНЧЕНКО АЛЛА ГРИГОРІВНА

кандидат історичних наук, доцент кафедри зв’язків з громадськістю
Національного університету «Києво-Могилянська академія»(м. Київ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ УРЯДОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ЦЕНТРАЛЬНИХ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ (02. 2022-02.2025 рр.)

У сучасних демократичних країнах урядові комунікації є одним із елементів стратегічного управління. Наприклад, у Великобританії, комунікацію розглядають як один із основних важелів, доступних уряду для досягнення змін, поряд із законодавством, регулюванням, оподаткуванням та бюджетуванням [1, с.3]. Значна частина дослідників розглядає урядові комунікації в період криз, особливо в умовах війн, як стратегічні комунікації. Стратегічні комунікації виконують ключову роль у протидії гібридним загрозам і, за оцінками багатьох науковців, є невід’ємною частиною національної стратегії, що інтегрує дипломатичну та військову діяльність держави [2]. Їх зміст передбачає не лише просування національних інтересів, а й формування та підтримку

єдиного стратегічного наративу, його системне донесення до різних цільових аудиторій, а також протидію інформаційним загрозам і дезінформації [3].

Аналіз досвіду комунікацій органів виконавчої влади України у період повномасштабного вторгнення РФ, дозволяє виділити такі особливості:

- централізація комунікації шляхом запровадження телемарафону «Єдині новини». Проведення телемарафону, разом із ізоляцією українського медіапростору від російських і проросійських медіа, суттєво вплинуло на уніфікацію подання інформації про війну та її наслідки в Україні;

- проактивна комунікація урядових структур (оприлюднення офіційних заяв та пресконференцій представників уряду, пресбрифінгів речників та очільників МОУ, СБУ, МВС та інших державних органів, інформування про російські дезінформаційні кампанії, тощо). Проактивність дозволила не тільки попередити розповсюдження фейків, а і сформувати національні наративи, консолідувати українське суспільство;

- значно розширилась використання різних каналів комунікації. Практично всі центральні органи влади, військові адміністрації та військово командування з початком війни стали активно використовували Telegram, Viber та чат ~~беспережні канали~~ спілкування з громадянами, інформування, звернення та реагування. Пряму комунікацію військових з населенням через соціальні мережі експерти називають новим явищем в системі державних комунікацій [4,с.50];

- активна діяльність Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки та Центру протидії дезінформації, які були створені з метою протидії інформаційним загрозам та дезінформації;

- інтенсивна комунікація не тільки з міжнародними організаціями (ООН, НАТО, ЮНЕСКО тощо), Президентами та Урядами європейських країн та США, а і усією іноземною аудиторією через платформу United24 Media.

Про ефективність урядової комунікації можуть свідчити дані про зростання згуртованості населення країни та рівень довіри до Уряду. Так, за даними Інституту соціології НАН України, після повномасштабного вторгнення Росії в Україну, серед українців значно зріс відсоток тих, хто ідентифікує себе передусім як громадянин України – у червні 2023 року таких нараховувалося понад 79% (у листопаді 2021 р. цей показник становив близько 62 %) [5,с.22]. А рівень довіри до Уряду зріс з 18,9% у 2020 році до 51,5% у 2022 році. [6] Зростання довіри до державних установ було пов'язано із зростанням довіри до системи державної влади загалом. Однак, у 2024 році, рівень довіри до Уряду впав до 20,5% [7].

Проте, урядові комунікації України в період війни мають і певні недоліки, до яких можна віднести відсутність належної координації між державними органами в питаннях комунікації,

відсутність стратегічного бачення в системі урядових комунікацій, надмірна централізація комунікації та наслідки обмеження свободи слова в довгостроковій перспективі тощо.

Джерела:

1. PERFORMANCE PURPOSE. Government Communication Service Strategy 2022–2025. URL: <https://strategy.gcs.civilservice.gov.uk/wp-content/uploads/2022/05/gcs-strategy-2022-25.pdf> (дата звернення: 2.04.2025)
2. Дзюбань О. П. Стратегічні комунікації: до проблеми осмислення сутності. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2018. № 2. С. 254–264. URL: https://www.researchgate.net/publication/327922969_STRATEGICNI_KOMUNIKACII_DO_PROBLEMI_OSMISLENNIA_SUTNOSTI (дата звернення: 29.05.2025).
3. Дубов Д. В. Стратегічні комунікації: проблеми концептуалізації та практичної реалізації. *Політика. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ*. 2016. № 4 (41). С. 9-23. URL: <https://ippi.org.ua/sites/default/files/dubov.pdf>. (дата звернення: 29.05.2025).
4. Горбик Р., Дуцик Д., Шалайський С. Ефективність протидії російській дезінформації в Україні в умовах повномасштабної війни. Аналітичний звіт. – ГО «Український інститут медіа та комунікації». 2023. 66 с. URL: https://www.jta.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/UMCI_Effectiveness-of-Russian-Disinformation-Counteration-UA.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 29.05.2025).
5. Соціологічний моніторинг «Українське суспільство» після 16 місяців війни. Інститут соціології НАН України. 2023. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20230829_d/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D1%83-2023.pdf (дата звернення: 29.05.2025).
6. Оцінка громадянами ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, політико-ідеологічні орієнтації громадян України в умовах російської агресії (вересень–жовтень 2022р.). Центр Розумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykoideologichni-orientatsii-gromadian-ukrainy-v-umovakh-rosiiskoi-agresii-veresen-zhovten-2022r> (дата звернення: 29.05.2025).
7. Оцінка ситуації в країні та діяльності влади, довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів, віра в перемогу (вересень 2024р.) Центр Розумкова. URL: razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-ta-diialnosti-vlady-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-vira-v-peremogu-veresen-2024r?utm_source=chatgpt.com (Дата звернення: 29.05.2025).

ІВАНОВ ВАЛЕРІЙ ФЕЛКСОВИЧ,

докт. філол. н., проф., професор кафедри соціальних комунікацій Інституту журналістики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка,

ІВАНОВА ТЕТЯНА ВІКТОРІВНА,

докт. пед. н., професор, завідувачка кафедри соціальних комунікацій Маріупольського державного університету,

ЄФРЕМОВА ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА,

старший викладач кафедри соціальних комунікацій Маріупольського державного університету